

IZMEĐU KREATIVNIH VRHUNACA, PRODUKTIVNOSTI I KVALITATIVNE UJEDNAČENOSTI

Kritički najpozitivnije ocijenjeni hrvatski filmski redatelji u 21. stoljeću - Feljton *Hrvatski film, novinska kritika i društvo u 21. stoljeću* (4.)

Sastavljanje liste najpozitivnije ocijenjenih hrvatskih filmskih redatelja u 21. stoljeću složen je zadatak, jer je teško istim mjerilima vrednovati redatelje koji su u tom vremenu snimili samo jedan ili dva filma ili više. Stoga ih nećemo stavljati u istu kategoriju, a redoslijed sažetog predstavljanja njihove valorizacije bit će kvantitativni.

Najproduktivniji hrvatski redatelj 21. stoljeća nedvojbeno je **Dalibor Matanić**, koji je do sada snimio jedanaest dugometražnih igranih filmova, od kojih je deset do sada prikazano u Hrvatskoj (jedanaesti film *Zora* imao je međunarodnu premijeru u Tallinu). Redatelj, koji je karijeru započeo 2000. godine komedijom *Blagajnica hoće ići na more*, najveći uspjeh kod kritike (a i festivalski) postigao je sa *Zvizdanom* (2015.), koji je proglašen njegovim kreativnim vrhuncem te *Finim mrtvim djevojkama* (2002.) koje su označile svojevrsnu prekretnicu u hrvatskom filmu. Vrlo dobro su ocijenjeni njegovi filmovi *Kino Lika*, *Volim te*, *Ćaća* i *Majstori*, slabije *100 minuta Slave* i *Majka asfalta*, a najslabije je ocijenjen njegov niskobudžetni horor *Egzorcizam*. Matanić je hrabro radio i nezavisne i televizijske filmove sa skromnijim budžetima, ali često je i u takvim uvjetima snimio vrsna ostvarenja. Detaljnije o kritičkoj valorizaciji njegovog opusa bit će riječi u posebnom tekstu.

Drugi redatelj po produktivnosti u 21. stoljeću je **Branko Schmidt**

sa 6 naslova (pri čemu treba spomenuti da je Schmidt još u prošlom stoljeću snimio 5 filmova, počevši od filma *Sokol ga nije volio* iz 1988., kojeg su u devedesetima slijedili *Đuka Begović*, *Vukovar se vraća kući*, *Božić u Beču* i *Srce nije u modi*, pri čemu zadnja tri kritika nije osobito voljela). Njegova nostalgičarska romantična drama *Kraljica noći* dobila je srednje ocjene, a njegov uspon kod kritike počinje sa socijalno kritičkim filmovima - *Put lubenica*, *Metastaze*, *Ljudožder vegetarijanac* i *Agape*. Nešto slabije kritike dobila je pak njegova TV-drama *Imena višnje*.

Na trećem mjestu po produktivnosti je **Ognjen Sviličić** sa filmova u 21. st. (izjednačen sa Schmidtom ako ubrojimo i šesti, tv-komediju *Ante se vraća kući* iz 2001. koja nije došla ni do Pule ni do kina). Sviličić je debitirao igranim filmom - komedijom *Da mi je biti morski pas* (1999). Kritika je vrlo dobro prihvatila njegove filmove *Oprosti za kung fu*, *Armin* i najbolje *Takva su pravila*, dok su slabije prošla *Dva sunčana dana* i *Glas*. Posebno hvaljeni bili su Sviličićevi scenariji, pa nije čudo da je pisao scenarije i drugim redateljima.

5 filmova, ako osim 4 samostalna dugometražna igrana u popis ubrojimo i omnibus *Sex, piće i krvoproliće* u kojem je bila najzapaženija njegova epizoda, snimio je i **Antonio Nuić**. Kritika je vrlo dobrim ocjenama popratila njegove filmove *Sve džaba*, *Kenjac* i *Mali*, dok je nešto slabije primljen film *Život je truba*.

Četvrto mjesto, sa 4 filma u 21. stoljeću dijele petorica redatelja: Radić, Ogresta, Brešan, Ostojić i Marasović. Pokojni veteran **Tomislav Radić** je nakon slabo ocijenjenog *Holdinga* (2001.) doživio velike pohvale kritike za filmove *Što je Iva snimila...* i

Kotlovina, dok je nešto slabije prihvaćen film *Tri priče o nespavanju*.

Zrinko Ogresta (koji je u devedesetima snimio socijalne drame *Krhotine*, *Isprani* i *Crvena prašina*) kontinuirano za svoje filmove dobiva vrlo dobre ocjene kritike. Hvaljeni su njegovi filmovi *Tu*, *Iza stakla* i *S one strane*, a samo nijansu manje njegov minimalistički film *Projekcije* koji je ocijenjen kao hrabar eksperiment. Kritika njegove filmove smatra promišljenima, a estetiku dosljednom: redatelj je to bez kvalitativnih i estetskih oscilacija.

Vinko Brešan (koji je u devedesetima bio najgledaniji hrvatski redatelj s hit-komedijama *Kako je počeo rat na mom otoku* i *Maršal*) također ima kontinuiranu, ujednačenu podršku kritike za sve svoje filmove. Kao i kod za nijansu hvaljenijeg Ogreste, svi njegovi filmovi u 21. stoljeću imaju prosječno vrlo dobru ocjenu kritike, premda je riječ o žanrovski i stilski različitim ostvarenjima, od ratnih i poratnih drama *Svjedoci* i *Nije kraj* do crnih komedija *Svećenikova djeca* i *Koja je ovo država*.

Arsen Anton Ostojić najveće pohvale kritike dobio je za svoj debitantski crno-bijeli film *Ta divna splitska noć* (2004.) koji je ocijenjen odličnim stilskim osvježenjem hrvatskog filma. Vrlo dobre kritike dobile su njegove drame o ratnim i obiteljskim traumama *Ničiji sin* i *Halimin put*, a dobre njegov posljednji, nezavisno-producirani film *F20*.

Nevio Marasović za svoja 4 filma dobio je solidne kritike, između dobrih i vrlo dobrih, pri čemu je vrlo dobro prošao *Comic sans*, a uglavnom dobre kritike dobili su njegovi nezavisno-producirani

filmovi - postapokaliptični *The Show Must Go On*, te drame *Vis-à-vis* i *Goran*.

Konačno, s tri ostvarenja u 21. stoljeću su veteran Rajko Grlić, Kristijan Milić i Zvonimir Jurić. **Rajko Grlić** (koji je debitirao još 1974. filmom *Kud puklo da puklo*) za sva tri filma ima vrlo dobre ocjene kritike, koje idu uzlazno od regionalne komedije *Karaula*, ljubavne drame *Neka ostane među nama* do najhvaljenije drame *Ustav Republike Hrvatske*. **Kristijan Milić** (koji je debitirao u omnibusu *24 sata* 2002.) odlične kritike dobio je za svoje ratne filmove *Broj 55* i *Živi i mrtvi*, ali je podbacio crno-bijelom art-dramom *Mrtve ribe*. **Zvonimir Jurić** podbacio je svojim debitanstkim filmom *Onaj koji će ostati neprimijećen*, nešto bolje kritike dobio je za *Kosca*, a najbolje za *Crnce* koje je režirao zajedno s Goranom Devićem.

Među redateljima s dva filma najpozitivnije kritike dobili su **Bobo Jelčić** (bolje za *Obranu i zaštitu* nego za *Sam samcat*) i **Danilo Šerbedžija** (bolje za *Terezu 37* nego za *72 dana*), a solidne (između dobrih i vrlo dobrih) **Snježana Tribuson** za filmove *Ne dao bog većeg zla* i *Sve najbolje*.

Od redatelja s jednim filmom, najpozitivnije kritike dobili su, redosljedom od najhvaljenijih: Hana Jušić (*Ne gledaj mi u pijat*), Ivan Salaj (*Osmi povjerenik*), Ivona Juka (*Ti mene nosiš*, omnibus *Neke druge priče*), Dana Budisavljević (*Dnevnik Diane B.*), Goran Dević (*Crnci*), Damir Čučić (*Pismo ćaći*), Hrvoje Hribar (*Što je muškarac bez brkova?*) i Igor Šeregi (*ZG80*).

Zaključno, među redateljima s tri i više filmova u 21. stoljeću najhvaljeniji su bili Rajko Grlić, Ognjen Sviličić, Zrinko Ogresta, Vinko Brešan, Antonio Nuić, Arsen Anton Ostojić, Dalibor Matanić i Kristijan Milić, s napomenom da su prema ocjenama kritike kvalitativno najujednačeniji opus imali Grlić, Brešan i Ogresta. Detaljnije o kritičkoj valorizaciji njihovog opusa bit će riječi u posebnim tekstovima.

Zlatko Vidačković, FILMOVI.hr, 4. prosinca 2020.

Napomena: Dopušteno je prenošenje sadržaja ovog feljtona uz objavu izvora i autora.